

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 1. októbra 2015*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Smernica 93/13/EHS — Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách — Zmluva o hypotekárnom úvere — Článok 7 ods. 1 — Ukončenie používania nekalých podmienok — Primerané a účinné prostriedky — Uznanie dlhu — Notárska zápisnica — Pripojenie doložky vykonateľnosti notárom — Exekučný titul — Povinnosti notára — Preskúmanie nekalých podmienok ex offio — Súdne preskúmanie — Zásady ekvivalencie a efektivity“

Vo veci C-32/14,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Fővárosi Törvényszék (Maďarsko) z 13. decembra 2013 a doručený Súdnemu dvoru 23. januára 2014, ktorý súvisí s konaním:

ERSTE Bank Hungary Zrt.

proti

Attilovi Sugárovi,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory M. Ilešič, sudcovia A. Ó Caoimh, C. Toader (spravodajkyňa), E. Jarašiūnas a C. G. Fernlund,

generálny advokát: P. Cruz Villalón,

tajomník: L. Carrasco Marco, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 5. februára 2015,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- ERSTE Bank Hungary Zrt., v zastúpení: L. Wallacher, ügyvéd,
- maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér a G. Szima, splnomocnení zástupcovia,
- nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a D. Kuon, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: K. Talabér-Ritz a M. van Beek, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 25. júna 2015,

* Jazyk konania: maďarčina.

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 7 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú spoločnosť ERSTE Bank Hungary Zrt. (ďalej len „ERSTE Bank“) a pán Sugár, týkajúceho sa návrhu predloženého pánom Sugárom na zrušenie doložky vykonateľnosti pripojenej k notárskej zápisnici o uznaní dlhu, ktorú pán Sugár podpísal na základe zmluvy o úvere a zmluvy o zriadení hypotekárneho záložného práva uzavretej medzi účastníkmi konania.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Podľa článku 1 ods. 1 smernice 93/13:
„Účelom tejto smernice je aproximovať zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia členských štátov, ktoré sa [týkajú] nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom“.
- 4 Článok 6 ods. 1 tejto smernice uvádza:
„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok“.
- 5 Článok 7 ods. 1 a 2 uvedenej smernice uvádza:
„1. Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvisl[é]mu uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.
2. Prostriedky uvedené v bode 1 zahrňujú ustanovenia, podľa ktorých osoby alebo organizácie s oprávneným záujmom podľa príslušného vnútroštátneho práva na ochranu spotrebiteľov môžu požiadať [Prostriedky uvedené v bode 1 zahŕňajú aj ustanovenia, na základe ktorých môžu osoby alebo organizácie, ktoré majú podľa vnútroštátneho práva oprávnený záujem na ochrane spotrebiteľov, v súlade s vnútroštátnymi ustanoveniami požiadať – *neoficiálny preklad*] súdy alebo príslušné správne orgány o rozhodnutie, či sú zmluvné podmienky navrhované pre všeobecné uplatňovanie nekalé, takže môžu uplatniť vhodné a účinné prostriedky k zabráneniu ďalšieho uplatňovania takých podmienok [a uplatniť primerané a účinné prostriedky na zabránenie ďalšieho uplatňovania takých podmienok – *neoficiálny preklad*].

Maďarské právo

Občiansky zákonník

- 6 Zákon č. IV z roku 1959 o občianskom zákonníku (a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény, ďalej len „občiansky zákonník“) v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy vo veci samej vo svojom § 200 stanovuje:

„1. Účastníci zmluvy môžu slobodne určiť obsah zmluvy. Pokiaľ to zákon nezakazuje, môžu sa tiež vzájomnou dohodou odchýliť od právnej úpravy zmlúv.

2. Zmluva, ktorá porušuje ustanovenia zákona alebo ktorej uzavretím bolo obidené ustanovenie zákona, je neplatná, pokiaľ zákon nestanovuje iný právny následok. Neplatná je aj zmluva, ktorá zjavne odporuje dobrým mravom.“

- 7 Podľa článku 209 ods. 1 tohto zákonníka:

„Všeobecná zmluvná podmienka alebo zmluvná podmienka, ktorá v spotrebiteľskej zmluve nebola individuálne dohodnutá, je nekalá, ak v rozpore s požiadavkami dobrej viery a spravodlivého zaobchádzania určuje práva a povinnosti strán vyplývajúce zo zmluvy jednostranne a bez oprávneného dôvodu spôsobom, ktorý znevýhodňuje zmluvného partnera v porovnaní s osobou, ktorá túto zmluvnú podmienku sformulovala“.

- 8 § 209/A ods. 1 občianskeho zákonníka stanovuje, že poškodená zmluvná strana môže napadnúť nekalé podmienky.
- 9 Podľa odseku 2 tohto paragrafu nekalé podmienky, ktoré sú súčasťou spotrebiteľských zmlúv ako všeobecné zmluvné podmienky alebo ktoré predajca či dodávateľ stanovil jednostranne a bez predchádzajúceho individuálneho dojednaní, sú neplatné. Neplatnosti sa možno dovolávať iba v záujme spotrebiteľa.

Občiansky súdny poriadok

- 10 Podľa § 163 zákona č. III z roku 1952 o občianskom súdnom konaní (a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, ďalej len „občiansky súdny poriadok“) súd môže určiť skutkové okolnosti, ktoré považuje za všeobecne známe. Je to tak aj pri skutkových okolnostiach, o ktorých má súd vedomosť *ex offo*. Súd môže tiež zohľadniť skutkové okolnosti, aj keď neboli oznámené účastníkmi konania, je však povinný účastníkom konania uvedené skutočnosti na pojednávaní oznámiť.
- 11 Podľa § 366 občianskeho súdneho poriadku, ak v súdnom exekučnom konaní nie je možné zastaviť alebo obmedziť exekúciu v súlade s § 41 alebo § 56 zákona č. LIII z roku 1994 o súdnej exekúcii (a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény, ďalej len „zákon o súdnej exekúcii“), povinný, ktorý podáva námietku proti exekúcii, môže podať proti oprávnenému návrh na začatie súdneho konania o zastavení alebo obmedzení exekúcie.
- 12 § 369 tohto poriadku uvádza:

„Návrh na začatie súdneho konania o zastavení alebo obmedzení exekúcie nariadenej na základe notárskej zápisnice opatrenej doložkou vykonateľnosti alebo obdobného exekučného titulu možno podať, ak

- a) pohľadávka, ktorá sa má vymôcť v exekučnom konaní, platne nevznikla;

...“

- 13 Podľa § 370 uvedeného poriadku súd, ktorý rozhoduje v konaní o zastavení alebo obmedzení exekúcie, môže nariadiť prerušenie exekúcie v danej veci.

Zákon o súdnej exekúcii

- 14 Podľa § 13 ods. 1 zákona o súdnej exekúcii:

„1. Exekučný titul možno vydať, ak rozhodnutie, ktoré sa má vykonať:

- a) zahŕňa pohľadávku (peňažnú sumu);
- b) je právoplatné alebo predbežne vykonateľné a
- c) lehota na splnenie uplynula. ...“

- 15 § 23/C tohto zákona upravuje postup pripojenia doložky vykonateľnosti notárom na exekučný titul vo forme notárskej zápisnice, ktorú on sám spísal. Podľa odseku 1 tohto paragrafu notár, ktorý spísal notársku zápisnicu, ju opatrí doložkou vykonateľnosti, ak táto zápisnica obsahuje:

- záväzok uskutočniť plnenie a protiplnenie alebo jednostranný záväzok,
- meno veriteľa a meno dlžníka,
- predmet, výšku (sumu) a dôvod záväzku, ako aj
- spôsob splnenia a lehotu na splnenie.

- 16 § 23/C zákona o súdnej exekúcii vo svojich odsekoch 2 a 5 uvádza:

„2. Ak záväzok závisí od splnenia podmienky alebo uplynutia lehoty, na jeho vykonateľnosť sa tiež vyžaduje, aby splnenie podmienky alebo uplynutie lehoty bolo osvedčené notárskou zápisnicou.

...

5. Exekúciu možno nariadiť, ak pohľadávka uvedená v notárskej zápisnici môže byť predmetom súdnej exekúcie a ak uplynula lehota na uspokojenie pohľadávky. ...“

- 17 § 31/E ods. 2 uvedeného zákona uvádza, že notárske konanie ako nesporové občianskoprávne konanie má podobné účinky ako súdne konanie a rozhodnutia prijaté notárom majú podobné účinky ako rozhodnutia miestnych súdov.

- 18 § 56 ods. 1 zákona o súdnej exekúcii uvádza, že súd, ktorý nariadil exekúciu, uznesením zastaví, prípadne obmedzí exekúciu, ak na základe zápisníc konštatoval, že rozhodnutie, ktoré sa má vykonať, bolo konečným rozhodnutím zrušené alebo zmenené, alebo ak konečné rozhodnutie konštatovalo, že pohľadávka, ktorej vymáhanie sa žiada, preukázaná aktom s doložkou vykonateľnosti, platne nevznikla.

- 19 Podľa § 211 ods. 2 tohto zákona, ak súd opatrí listinu doložkou vykonateľnosti v rozpore so zákonom, táto doložka sa musí zrušiť.

20 § 212 uvedeného zákona uvádza:

„1. Súd, ktorý nariadil exekúciu, môže kedykoľvek zrušiť doložku vykonateľnosti, a to na návrh účastníka konania, na základe správy exekútora alebo z úradnej moci.

2. Rozhodnutie sa musí doručiť účastníkom konania, ktorí ho môžu napadnúť odvolaním.“

21 § 224/A zákona o súdnej exekúcii stanovuje:

„Ak nariadiť exekúciu prináleží notárovi, použijú sa tieto ustanovenia s nasledujúcimi úpravami:

a) ‚súd, ktorý nariadil exekúciu‘ označuje notára; ‚rozhodnutie vydané súdom, ktorý nariadil exekúciu‘ označuje rozhodnutie prijaté notárom;

...“

Zákon o notároch

22 Zákon č. XLI z roku 1991 o notároch (a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény, ďalej len „zákon o notároch“) definuje vo svojom § 1 ods. 1, 2 a 4 právomoci notára takto:

„1. Zákon priznáva postavenie verejného osvedčovateľa notárom, aby poskytovali jednotlivcom nestranné právne služby s cieľom vyhnúť sa sporom.

2. Notár osvedčuje notárskou zápisnicou právne úkony a právne významné skutočnosti, uschováva listiny, spravuje na príkaz jednotlivcov peniaze, cennosti a cenné papiere, aby ich odovzdal oprávnenému, a v súvislosti s konaniami, ktoré patria do jeho pôsobnosti, poskytuje informácie s cieľom pomôcť jednotlivcom (pričom zaručuje rovnosť ich príležitostí) pri výkone ich práv a pri plnení ich povinností.

...

4. Notár v rámci právomocí, ktoré mu priznáva zákon, vykonáva úlohy týkajúce sa výkonu spravodlivosti ako súčasť činnosti štátu spočívajúcej vo výkone spravodlivosti.“

23 § 3 ods. 1 a 2 tohto zákona stanovuje:

„1. Notár je povinný odmietnuť poskytnúť pomoc, ak je nezlučiteľná s jeho povinnosťami, najmä ak sa od neho žiada pomoc pri uskutočnení právneho úkonu, ktorý je v rozpore so zákonom, ktorého cieľom je obísť zákon alebo ktorého účel je zakázaný či nekalý.

2. Ak v priebehu konania notár zistí skutočnosť, ktorá vyvoláva pochybnosti, bez toho, aby musel odmietnuť poskytnúť pomoc, je povinný upozorniť účastníkov na túto skutočnosť a písomne to zaznamenať. Ak účastník vznesie námietku voči tejto skutočnosti, notár odmietne poskytnúť pomoc.“

24 § 112 ods. 1 uvedeného zákona je, pokiaľ ide o údaje, ktoré musí uvádzať notárska zápisnica, aby ju bolo možné opatriť doložkou vykonateľnosti, formulovaný zhodne s § 23/C zákona o súdnej exekúcii.

Skutkový stav konania vo veci samej a prejudiciálne otázky

25 Dňa 18. decembra 2007 ERSTE Bank a pán Sugár uzavreli formou notárskej zápisnice zmluvu o úvere týkajúcu sa sumy 30 687 švajčiarskych frankov (CHF), ktorý bol určený na kúpu nehnuteľnosti. Táto zmluva je zabezpečená hypotekárnym záložným právom na túto nehnuteľnosť.

- 26 Dňa 19. decembra 2007 pán Sugár na základe tejto zmluvy podpísal vyhlásenie o uznaní dlhu v prospech ERSTE Bank vo forme notárskej zápisnice. Zo spisu vyplýva, že tento akt priznáva spoločnosti ERSTE Bank právo odstúpiť od zmluvy o úvere v prípade, ak si pán Sugár nesplní zmluvné záväzky, a pristúpiť k vymáhaniu dlhu vyplývajúceho z tejto zmluvy na základe potvrdenia o výške dlhu, ktoré sama ERSTE Bank vypracuje s uvedením výšky dlhu.
- 27 Keďže pán Sugár sa dostal do omeškania so splácaním, ERSTE Bank odstúpila od zmluvy o úvere a požiadala o pripojenie doložky vykonateľnosti na uvedené uznanie dlhu. Dňa 13. decembra 2011 notár, ktorý sa domnieval, že sú splnené právne podmienky, pripojil na tento akt doložku vykonateľnosti, čo malo za dôsledok, že tento akt sa mohol vymáhať v exekúcii a z toho dôvodu sa mu mohla priznať povaha analogická súdnemu rozhodnutiu.
- 28 Dňa 5. júna 2013 pán Sugár požiadal notára o zrušenie doložky vykonateľnosti, ktorou bola opatrená notárska zápisnica obsahujúca uznanie dlhu súvisiaceho so zmluvou o úvere uzavretou s ERSTE bank, pričom najmä tvrdil, že táto zmluva obsahuje nekalé podmienky. Okrem toho pán Sugár spochybňoval zákonnosť odstúpenia od zmluvy a uvádzal, že doložka vykonateľnosti nariaďovala exekučné vymáhanie záväzkov, ktoré nevyplyvali z aktu uznania dlhu. Uviedol tiež, že podal návrh na zastavenie exekúcie a návrh na určenie neplatnosti.
- 29 Rozhodnutím z 13. júna 2013 notár zamietol žiadosť o zrušenie doložky vykonateľnosti z dôvodu, že neobsahuje žiadnu vadu, pretože predmetná notárska zápisnica obsahuje uznanie dlhu, meno veriteľa a meno dlžníka, výšku a dôvod dlhu, spôsob jeho splnenia, ako aj lehotu na splnenie. Okrem toho uviedol, že zápisnica uvádzala, že dlh závisí od splnenia podmienky, ako aj dátum jej splnenia. Notár tiež spresnil, že keďže notárske konanie je nesporným konaním, má iba obmedzenú právomoc posúdenia vo veci dôkazov a nie je oprávnený vyjadriť sa k sporu medzi zmluvnými stranami týkajúcemu sa zákonnosti odstúpenia od zmluvy alebo zmluvných podmienok uvádzaných v zmluve, pretože tieto otázky spadajú do výlučnej právomoci súdov.
- 30 Pán Sugár podal na Fővárosi Törvényszék (Súd hlavného mesta Budapešť), žalobu, ktorou sa domáhal zrušenia rozhodnutia notára a doložky vykonateľnosti, ktorá bola podľa jeho názoru pripojená v rozpore so zákonom. Na podporu tejto žaloby najmä uvádza, že uznanie predmetného dlhu obsahuje nekalé podmienky a nesprávne údaje, že suma dlhu je v ňom uvedená v cudzej mene, hoci úver bol poskytnutý vo forintoch a bol určený iba na základe vnútorných údajov ERSTE Bank. Domnieva sa, že pripojenie doložky vykonateľnosti predstavuje zneužitie práva, lebo strana požadujúca exekúciu predkladá jednostranný akt, ktorého platnosť možno preskúmať až v rámci sporového konania.
- 31 Vnútroštátny súd spresňuje, že podľa zákona o súdnej exekúcii notár pripája doložku vykonateľnosti na akt, ktorý sa má vykonať, ktorý sa tým stáva exekučným titulom. V konaní o vydaní doložky vykonateľnosti sa však notár obmedzuje na overenie súladu aktu, ktorý sa má vykonať, s formálnymi a hmotnoprávnymi požiadavkami, bez toho, aby mohol skúmať prípadnú nekalosť podmienok zmluvy o úvere, ktorá je podkladom tohto aktu. Spotrebiteľ sa môže dovolávať nekalej povahy zmluvných podmienok len v rámci návrhu na zastavenie alebo obmedzenie exekúcie, čo podľa vnútroštátneho súdu môže odporovať cieľom, ktoré sleduje smernica 93/13.
- 32 Za týchto podmienok Fővárosi Törvényszék rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:
- „1. Je v súlade s článkom 7 ods. 1 smernice 93/13 konanie v členskom štáte, podľa ktorého v prípade, ak si spotrebiteľ nesplní záväzok, ktorý prevzal na základe listiny spísanej notárom v súlade s formálnymi požiadavkami, sa druhá zmluvná strana, ktorá uzavrela zmluvu so spotrebiteľom, domáha sumy, ktorú sama uvedie, prostredníctvom vydania takzvanej doložky vykonateľnosti bez toho, aby musela podať návrh na začatie sporového konania pred súdom, v ktorom by sa mohla preskúmať nekalá povaha podmienok predmetnej zmluvy?

2. Môže sa spotrebiteľ v rámci uvedeného konania domáhať zrušenia už vydananej doložky vykonateľnosti na základe toho, že sa neuskutočnilo preskúmanie nekalej povahy podmienok zmluvy, na ktorej je doložka založená, napriek tomu, že podľa rozsudku vydaného vo veci C-472/11 musí súd v súdnom konaní informovať spotrebiteľa o existencii akýchkoľvek nekalých podmienok, ktoré zistil?“

O prejudiciálnych otázkach

- 33 Svojimi otázkami, ktoré treba skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 7 ods. 1 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že mu odporuje vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, ktorá dovoľuje notárovi, ktorý v súlade s formálnymi požiadavkami spísal notársku zápisnicu o zmluve medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, opatriť túto zápisnicu doložkou vykonateľnosti alebo odmietnuť zrušenie tejto doložky, keď ani v jednom, ani v druhom štádiu nebolo vykonané preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok uvedenej zmluvy.
- 34 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že tieto otázky sú spojené s tým, že vo vnútroštátnom práve existuje konanie, v ktorom notár na návrh veriteľa môže pripojiť doložku vykonateľnosti na notársku zápisnicu obsahujúcu záväzok dlžníka bez možnosti pristúpiť ku skúmaniu platnosti tohto aktu, s výhradou dodržania obmedzeného počtu formálnych podmienok spojených s obsahom uvedeného aktu, tak ako sú stanovené v § 23/C zákona o súdnej exekúcii. Podľa tohto článku totiž v zápisnici musí byť uvedený záväzok uskutočniť plnenie a protiplnenie, meno veriteľa a meno dlžníka, predmet, výška a dôvod záväzku a napokon spôsob jeho splnenia a lehota na splnenie.
- 35 V danom prípade v konaní vo veci samej exekučný titul predstavuje vyhlásenie o uznaní dlhu vo forme notárskej zápisnice, ktorú pán Sugár podpísal v nadväznosti na uzavretie zmluvy o hypotekárnom úvere medzi ním a ERSTE Bank.
- 36 Pripojenie doložky vykonateľnosti na uvedený akt na základe informácií poskytnutých výlučne veriteľom v skutočnosti umožňuje mimo akéhokoľvek sporového konania pred súdom dosiahnuť nútenú exekúciu zmluvy. Podľa § 31/E ods. 2 zákona o súdnej exekúcii rozhodnutia prijaté notárom s pripojenou doložkou vykonateľnosti vytvárajú rovnaké účinky ako rozhodnutia miestnych súdov.
- 37 Zo spisu tiež vyplýva, že na základe § 211 ods. 2 a § 224/A zákona o súdnej exekúcii notár môže zrušiť doložku vykonateľnosti, ak bola pripojená „v rozpore so zákonom“. Napriek tomu, ako to zdôraznila maďarská vláda vo svojich pripomienkach, toto konanie sa netýka platnosti zmluvných podmienok, ale výlučne preskúmania zákonnosti vydania doložky vykonateľnosti.
- 38 Z toho teda vyplýva, že podľa vnútroštátnej právnej úpravy preskúmanie zmluvných podmienok konkrétnej zmluvy notárom nie je možné ani v rámci konania o vydaní doložky vykonateľnosti, ani v rámci konania o jej zrušení.
- 39 Na účel určenia, či je taká právna úprava zlučiteľná s požiadavkami smernice 93/13, treba pripomenúť, že systém ochrany zavedený touto smernicou vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky vopred pripravené predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah (pozri najmä rozsudok Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 48 a citovanú judikatúru).

- 40 Vzhľadom na túto situáciu znevýhodneného postavenia článok 6 ods. 1 smernice 93/13 stanovuje, že nekalé podmienky nie sú pre spotrebiteľov záväzné. Ide o kogentné ustanovenie smerujúce k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou, ktorá medzi nimi môže znovu zaviesť rovnosť (pozri rozsudok Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 23, ako aj citovanú judikatúru).
- 41 V tomto kontexte Súdny dvor už viackrát zdôraznil, že vnútroštátny súd má *ex officio* posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti uvedenej smernice a tým odstrániť nerovnováhu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, hneď ako je oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel (pozri najmä rozsudky Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 46; Barclays Bank, C-280/13, EU:C:2014:279, bod 34, ako aj Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 24).
- 42 Súdny dvor tiež rozhodol, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý *ex officio* konštatoval nekalú povahu zmluvnej podmienky, musí bez toho, aby čakal, že spotrebiteľ podá návrh v tomto smere, vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z toho vyplývajú podľa vnútroštátneho práva, s výhradou rešpektovania zásady kontradiktórnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, bod 36).
- 43 Okrem toho Súdny dvor rozhodol, že smernici 93/13 odporuje právna úprava členského štátu, ktorá vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu o návrhu na vydanie platobného rozkazu neumožňuje ani *a limine*, ani v ktorejkoľvek inej fáze konania *ex officio* preskúmať prípadnú nekalú povahu podmienky týkajúcej sa úrokov z omeškania, ktorá je súčasťou zmluvy uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ak spotrebiteľ nepodá odpor, a to napriek tomu, že súd je oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel (rozsudok Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 57).
- 44 Vo svojej judikatúre Súdny dvor tiež rozhodol, že so smernicou 93/13 nie je v súlade právna úprava členského štátu, ktorá tým, že v konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou nestanovuje možnosť vzniesť námietky voči nekalej povahe zmluvnej podmienky, na základe ktorej bol vydaný exekučný titul, znemožňuje súdu rozhodujúcemu v určovacom konaní, ktorý je príslušný na posúdenie nekalej povahy tejto podmienky, prijať predbežné opatrenia, najmä tie, ktoré vedú k prerušeniu uvedeného konania o výkone rozhodnutia (pozri v tomto zmysle rozsudky Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 64, a Barclays Bank, C-280/13, EU:C:2014:279, bod 36).
- 45 Nakoniec Súdny dvor rozhodol, že smernici 93/13 odporuje vnútroštátna právna úprava, ktorá súdu rozhodujúcemu o výkone rozhodnutia v rámci konania o výkone záložného práva neumožňuje ani *ex officio* alebo na návrh spotrebiteľa preskúmať nekalú povahu podmienky, ktorá je obsiahnutá v zmluve, z ktorej vyplýva vymáhaný dlh a ktorá je podkladom pre exekučný titul, ani prijať predbežné opatrenia, predovšetkým prerušiť výkon rozhodnutia, ak je prijatie takých opatrení nevyhnutné na zaručenie plnej účinnosti konečného rozhodnutia súdu rozhodujúceho vo veci samej, ktorý je príslušný overiť nekalú povahu tejto podmienky (pozri uznesenie Banco Popular Español a Banco de Valencia, C-537/12 a C-116/13, EU:C:2013:759, bod 60, ako aj rozsudok Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 28).
- 46 Pokiaľ ide o zjednodušené notárske exekučné konanie, ktorého sa týka konanie vo veci samej, Európska komisia uvádzala, že možnosť notára začať exekučné vymáhanie zmluvy bez toho, aby v rámci konania o pripojení doložky vykonateľnosti alebo v rámci konania o jej zrušení skúmal nekalú povahu rôznych zmluvných podmienok, môže odporovať smernici 93/13, ako ju vykladá judikatúra citovaná v predchádzajúcich bodoch a najmä rozsudky Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349) a Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88), pričom ten druhý uvádza aj vnútroštátny súd vo svojej druhej otázke. Podľa Komisie, keďže notárske konanie má podobné účinky ako súdne konanie, notár by v dôsledku toho mal mať tiež právomoc *ex officio* posúdiť nekalú povahu zmluvných podmienok, ak má k dispozícii všetky skutkové a právne okolnosti potrebné na tento účel.

- 47 Ako to však zdôraznil generálny advokát najmä v bodoch 65 až 67 a 72 svojich návrhov, treba konštatovať, že táto judikatúra zapadá do špecifického rámca výkonu súdnej moci a vzhľadom na zásadné rozdiely medzi výkonom súdnej moci a funkcie notára ju nemožno prebrať na notársku funkciu.
- 48 Okrem toho treba poznamenať, že smernica 93/13 neobsahuje žiadne ustanovenie týkajúce sa úlohy, ktorú by mohol alebo mal vykonávať notár v oblasti preskúmania nekalých zmluvných podmienok. Táto smernica teda nestanovuje, či je potrebné rozšíriť na notára oprávnenie vykonávať právomoci, ktoré patria priamo do oblasti súdnej moci, za okolností, keď vnútroštátna právna úprava priznáva notárovi právomoc opatriť notársku zápisnicu týkajúcu sa zmluvy doložkou vykonateľnosti a následne túto doložku prípadne zrušiť.
- 49 Z toho vyplýva, že v prípade neexistencie harmonizácie vnútroštátnych mechanizmov núteného výkonu a úlohy určenej notárom v rámci tohto núteného výkonu v práve Únie vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu prináleží, aby na základe zásady procesnej autonómie také pravidlá zaviedol, avšak pod podmienkou, že nesmú byť menej priaznivé než pravidlá, ktoré upravujú obdobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu (zásada ekvivalencie), a že nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právo Únie (zásada efektivity) (pozri v tomto zmysle rozsudky Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 50; nPohotovosť, C-470/12, EU:C:2014:101, bod 46, a Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 50).
- 50 Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, treba uviesť, že Súdny dvor nemá nijaký dôvod pochybovať o súlade právnej úpravy dotknutej vo veci samej s uvedenou zásadou.
- 51 Pokiaľ ide o zásadu efektivity, treba pripomenúť, že Súdny dvor už rozhodol, že každý prípad, v ktorom sa vynára otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie znemožňuje alebo nadmerne sťažuje uplatňovanie práva Únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, priebeh konania a jeho osobitosti na rôznych stupňoch vnútroštátnych súdov. Z tohto hľadiska treba v prípade potreby vziať do úvahy zásady, ktoré sú základom vnútroštátneho súdneho systému, akými sú ochrana práva na obranu, zásada právnej istoty a riadneho priebehu konania (pozri najmä rozsudok Pohotovosť, C-470/12, EU:C:2014:101, bod 51 a citovanú judikatúru).
- 52 Treba teda určiť, či v situácii, ako je situácia v konaní vo veci samej, predmetné vnútroštátne ustanovenia, analyzované v ich kontexte a s prihliadnutím na všetky existujúce opravné prostriedky, môžu zabezpečiť, že existujú primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi, a že takéto zmluvné podmienky nebudú pre nich záväzné, ako to uvádzajú článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13.
- 53 Maďarská vláda k tomu najmä uvádza, že zjednodušené exekučné konanie sporné v konaní vo veci samej nevyklučuje akékoľvek preskúmanie nekalých podmienok či už zo strany samotných notárov, alebo vnútroštátnych súdov.
- 54 Treba konštatovať, že vzhľadom na osobitnú dôveru, ktorú vo všeobecnosti spotrebiteľ má voči notárovi v jeho postavení nestranného poradcu, a na skutočnosť, že zápisnice spísané notárom nie sú poznačené neplatnosťou, existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že spotrebiteľ bude menej obozretný pri spisovaní týchto zápisníc, pokiaľ ide o existenciu nekalých podmienok a dôsledkov zjednodušeného notárskeho exekučného konania, ako je konanie vo veci samej. Okrem toho, ak takéto konanie začal predajca alebo dodávateľ, spotrebiteľ nemusí bez intervencie notára disponovať všetkými potrebnými informáciami, ktoré by ho robili schopným brániť sa pred vnútroštátnymi súdmi v rámci tohto konania.

- 55 Pokiaľ ide o právnu úpravu spornú v konaní vo veci samej, treba poznamenať, že podľa § 1 zákona o notároch majú notári za úlohu najmä svojimi radami v konaniach, ktoré patria do ich právomoci, prispievať k pomoci účastníkom, zabezpečujúc pritom rovnosť zaobchádzania s účastníkmi pri výkone ich práv a pri plnení ich povinností s cieľom vyhnúť sa sporom.
- 56 Okrem toho podľa znenia § 3 ods. 1 a 2 uvedeného zákona je notár povinný overiť súlad právneho úkonu so zákonom a jeho nekalú povahu a písomne informovať účastníkov, ak zistí skutočnosť vyvolávajúcu pochybnosti.
- 57 Z týchto údajov vyplýva, že v maďarskom procesnom systéme má notár zrejme oprávnenie, najmä v štádiu spisovania notárskej zápisnice o zmluve uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, spočívajúce v úlohe predchádzať nekalým podmienkam v tejto zmluve a že je výslovne povinný zabezpečiť svojimi radami rovnosť zaobchádzania vo všetkých konaniach, ktoré patria do jeho právomoci, vrátane exekučného konania.
- 58 Z vyššie uvedeného vyplýva, že všeobecné ustanovenia zákona o notároch, s výhradou overenia, ktoré má vykonať vnútroštátny súd, zrejme v zásade prispievajú k dodržiavaniu požiadaviek stanovených v článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice 93/13.
- 59 Ako to zdôraznil generálny advokát v bode 84 svojich návrhov, treba poznamenať, že primerané a účinné prostriedky na ukončenie používania nekalých podmienok v zmluvách uzavretých so spotrebiteľmi musia zahŕňať ustanovenia umožňujúce zabezpečiť spotrebiteľom účinnú súdnu ochranu tým, že im poskytnú možnosť napadnúť spornú zmluvu na súde, vrátane fázy jej vymáhania v exekúcii, a to za primeraných procesných podmienok, takže výkon ich práv nebude podliehať podmienkam, najmä lehotám alebo nákladom, ktoré by výkon práv zaručených smernicou 93/13 robili mimoriadne ťažkým alebo prakticky nemožným. Judikatúra Súdneho dvora citovaná v bodoch 41 až 45 tohto rozsudku sa musí uplatniť práve v rámci týchto súdnych konaní.
- 60 V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že pán Sugár môže jednak podľa § 209/A ods. 1 občianskeho zákonníka podať žalobu, ktorou napadne platnosť zmluvy, a jednak podať návrh na začatie konania o zastavení alebo obmedzení exekúcie na základe § 369 občianskeho súdneho poriadku. V rámci tohto druhého konania môže spotrebiteľ podľa § 370 občianskeho súdneho poriadku navrhnúť prerušenie exekúcie týkajúcej sa zmluvy spornej v konaní vo veci samej.
- 61 Navyše z dôkazov predložených Súdnemu dvoru najmä maďarskou vládou, zdá sa, vyplýva, čo prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu, že napriek zneniu § 369 a 370 občianskeho súdneho poriadku vnútroštátne súdy môžu a musia v rámci takých konaní preskúmať nekalú povahu zmluvných podmienok a v súlade s § 163 tohto poriadku a s judikatúrou Kúrie (Najvyšší súd) *ex officio* prihliadnuť na zjavnú neplatnosť v prípadoch, ak ju možno zistiť na základe dostupných dôkazov.
- 62 Hoci smernica 93/13 v sporoch, v ktorých proti sebe stoja predajca alebo dodávateľ a spotrebiteľ, ukladá vnútroštátnemu súdu, ktorý o týchto sporoch rozhoduje, povinnosť konať aktívne a nezávisle od samotných zmluvných strán (rozsudky *Asbeek Brusse* a *de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 39 a citovaná judikatúra, ako aj *Pohotovosť*, C-470/12, EU:C:2014:101, bod 40 a citovaná judikatúra), dodržiavanie zásady efektivity nemôže v plnej miere nahradiť úplnú nečinnosť dotknutého spotrebiteľa (pozri v tomto zmysle rozsudok *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 56).
- 63 V dôsledku toho skutočnosť, že spotrebiteľ sa môže dovolávať ochrany legislatívnych ustanovení o nekalých podmienkach, až keď začne konanie pred súdom, sa nemôže sama osebe, v rozpore s tým, čo uvádza Komisia, považovať za odporujúcu zásade efektivity. Účinná súdna ochrana zaručená smernicou 93/13 totiž vychádza z predpokladu, že na vnútroštátne súdy sa najprv obráti jedna zo zmluvných strán.

- 64 Vnútroštátnemu súdu, ktorý ako jediný má priame vedomosti o procesných podmienkach žaloby vo svojom vnútroštátnom právnom poriadku a ktorý je sám príslušný na výklad vnútroštátneho práva, však prislúcha posúdiť, či za okolností konania vo veci samej tieto podmienky zaručujú účinnú súdnu ochranu spotrebiteľa.
- 65 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na položené otázky odpovedať, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že im neodporuje vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, ktorá dovoľuje notárovi, ktorý v súlade s formálnymi požiadavkami spísal notársku zápisnicu o zmluve medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, opatriť túto zápisnicu doložkou vykonateľnosti alebo odmietnuť zrušenie tejto doložky, keď ani v jednom, ani v druhom štádiu nebolo vykonané preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok uvedenej zmluvy.

O trovách

- 66 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú vykladať v tom zmysle, že im neodporuje vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, ktorá dovoľuje notárovi, ktorý v súlade s formálnymi požiadavkami spísal notársku zápisnicu o zmluve medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, opatriť túto zápisnicu doložkou vykonateľnosti alebo odmietnuť zrušenie tejto doložky, keď ani v jednom, ani v druhom štádiu nebolo vykonané preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok uvedenej zmluvy.

Podpisy